

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:o 10.

Götheborgske

S p i o n e n.

Lördagen, den 7 Martii, 1772.

Öfversättning af Anmärkningar wid Swenska Historien, lämpelige at läsas af en fri Stats Undersätare. London år 1743.

Swenska Folket, lika som andra Nationer, påstår sig wara mycket gammalt; och efter all sannolikhet är denna des fordran bättre grundad, än många andras, men des Historia är efter Pufendorfs utsago, ganska mörk för många åldrar. Swensskarnas utländska (strämmande) Handlingar til 1600 talet sträcka sig näppeligen längre än til Ryssland, Dannemarf och Norrige. Lyckan i krigen, dessa folkslag imellan, war olika; ibland war den ena, ibland den andra Segerwinnare: man får icke inbilla sig, at deras Kungar woro på denna tiden i besittning af så mycket magt som i de påföljande Tidshwarf; de woro då förbundne at lämpa sig efter sina Undersätares böjelser, af hwilla de ofta för illa

illa fördt Regemente blefwo nedsatte af Thronen och ihjälslagne. I de första tider inskränkte människorne sina Kungars magt inom tränga gränser: de hade den tankan at Konungar woro bestälde för Samfundets lycksalighets skull, och om de gjorde något som wore stridande mot det ändamålet, så woro de icke längre Konungar. I början ansågs wälde som en slags orättmätig inkräkning, hwilket, med mindre den ej i tid blef tyglad, kunde blifwa aldeles oinskränkt (tyranni). De hade den tanka, at magt fölgde egande rätt efter; och för den orsakens skull wille de intet lemna sina Prinsar mycket af det förra, i fruktan at de skulle tilwälla sig det senare.

På detta sättet lefde de, och blefwo regerade för många åldrar. Dessa Konungar, som budo til at blifwa Enwälds-Herrar, förlorade altid sina Kronor, om ej sina lif. Det skulle blifwa nog beswärligt at gå igenom hela Swenska Historien; jag skal därföre börja mina Anmärkingar icke längre tilbakars än med året 1365, wid hwilken tid Albrect, en Mecklenburgisk Förste blef wald til Kung i Magni Smeks ställe, som blef assatt.

Denna Konung war den sista Kung i Swerige af St. Erics Att, hwars Afkomningar hade ärfst Swenska Kronan för mer än 220 år.

Råsaren

Påsaren bör minnas at en Frihets- anda herr-
 skade hos Swenska Folket, och at deras Konun-
 gar antingen woro lycksaliga eller olyckliga, alt
 efter som de antingen beskyddade och bibehöllo
 eller bruto Lagar och öfwerenskommelse; hwil-
 ket til at bewisa är det förnämsta ändamålet
 (ännet) af detta arbete.

Kung Albrect bestunade icke detta; hans ög-
 namärke war at bli enwäldig, och til den ändan
 wanwördade han Nationen, tilwällade sig med
 wäld deras egendommar, och bortgaf til Utlänning-
 gar, som hwarken woro skickelige eller ärliga, de
 bästa beståningar i Riket. Folket suckade under
 tyngden af pålagor, och hade en dagelig plåga
 at se sine Lagar och Frihet trampas under föt-
 tren, och öfwerträdas. Deras ödmjuka förestäl-
 ningar woro säsånga, Konungen ansåg dem in-
 tet; därför wardt han ock änteligen tillsagd med
 tydliga talesätt, at, däråst han icke wille styr-
 och regera enligt Rikers Lagar, andra steg skulle
 blifwa tagna. De höllo ord, och gjorde Mar-
 garetha Dannemarks och Norriges Drottning til
 sin Drottning. Hon nedsatte Albrect af Thronen
 och gjorde honom til fånge. Han ångrade utan
 twiswel sit nedriga upförande, och, fastån för-
 sent, såg dårskapen af förtroende til Smickrare
 och Hof-gunstlingar, som äro Prinsars största
 fiender.

Margareta fick Eric sin Systers-Son til Med-Regent. När han war upvuxen tog han Philopot, Kungens i England Dotter til Gemål. Eric war icke wis nog til at regera, som han borde; hans böjelse war at blifwa enwäldig, til hwilken ända han äfwen underröfke sina Swenska Undersätare på altsför hårdt sätt, och gjorde dem olykliga i et krig med Holstein. Men det som förnämligast misshagade dem, war Danmarks högmöd och förmåtenhet, som innehade de största bestälningar, och förestod dem med alt förmycken dryghet och stränghet.

Prinsar kunna ej bli skyldiga til större fel, än då de updraga åt främlingar ämbeten til hwilka infödda äro lika skickliga och försarna. Dessa höfdingar woro grymma, stälta och snåla, och fortforo med at bewisa Swenskarne, af all rang och wilkor, hårdhet och wildhet.

På den tiden war där en Adelsman wid namn Engelbrect Engelbrectsson, som påtog sig at fria sit Fädernesland från des elände, hwilket uppsät han til en stor del werkstälte, men föll til slut som et offer för Marskalken Carl Knutsson; som beslitade sig at ifrå Patriot blifwa sit Lands tyrann. Eric förlorade sina 3 Konunga-Riken för et illa fördt Regimente. Efter honom blef hans Systers-Son, Hertigen af Beyer, wald
til

til Konung. Han dog i Januarii månad 1448. Efter hans död blef de 3 Rikens förening bruten, och Swenska Folket utwalde Marskalken Carl Knutsson til sin Kung, men de Danska Christian af Oldenburg, Syster-Son af Adolph Hertig til Holstein och Slefwik, hwilket de hade i sinnet at förena med Konunga-Riket Dannemark.

„Pufendorf förmåler at Carl war af en hög-
 „dragen och stolt natur och sinnelag, så at han
 „föragtade hela werlden; han kunde aldrig af-
 „handla någon sak med lindriga medel, utan
 „han gick bröstgånges på genom all ting, och
 „war detta en werkelig orsak til hans un-
 „dergång.

De Swenska utwalde efter honom Christian Konung i Dannemark, som på samma sätt undertryckte dem genom dryga pålagor, hwarigenom många hans företrädare hade blifwet nedstörtade. Där är en grad, öfwer hwilken, om pålagor stiga, slutas de och återwända antingen med Konungens eller Underfätarnes undergång. Det är ondt efter sådant folk, som wil med lust upbåra sådana skatter, som äro nödwändiga för Societetens wälfärd, och at understödja en Prints, som gör så godt slut på sin regering. Men de blifwa utan twifwel illa sinnade, om skatter äro pålagde at bibehålla mindre nödiga frig, at understödja enwälde

och befästa uthungriga Hof-gunstlingar i öfwer-
flöd och högmöd. Et folk kan aldrig vara nögd
därmed, at se alla sina egendomar ryckas ifrån
dem och användas til det ändamålet at göra dem
olyckliga; och icke desto mindre är det orsaken i
almånhet hwarföre utomordentliga pålagor up-
fordras: därföre bör folket vara mycket warsamt
och wäl underrättadt, förrän de tilstådja dem
(pålagor) ihågkommande den gamla grundsatsen,
at magt alltid följer egande rätt efter.

(Fortsättning härnäst.)

* * *

1772 Thermometren war i Göteborg.

Feb. 28.		om aftenen 7 und. klart.
29. m.	4 und. D. S. D. m.	2 öfwer 2 öfiv. S. D.
Mart. 1.	half 9 und. W.	2 d. lit. st. 2 und.
2.	10 und. R. D. st.	3 under 6 und. klart.
3.	7 under . . .	5 d. S. D. 2 und.
4.	2 under . . .	5 öfwer 1 und.
5.	8 under . . .	5 und.
6.	2 und. solken . . .	5 d. högl.

Stads Nyheter.

Göteborgske Wexel-Coursen.

Den 29 Febr. och 4 Martii.

Lond.	67 - - -		67 - - -	D. K:mt.
Amst.	63 à 62½ -		62½ - - -	M. K:mt.
Hamb.	- - - - -		66½ - - -	M. K:mt.

Kyrko

Kyrko: Tidningar.

I Lyfka Församlingen födt et barn. Död Bildhuggare = Gefällen Johan Nestorf, af bröstsjuka, i sit 57 år.

Kundgörelset.

Directionen wid Enke- och Pupill-Cassan här i Staden kundgör härigenom, at Directionen utfatt den 31 i denna månad, klockan 10 före middagen, til den wanliga Qwartals afgiftens och interessens erläggande för oberalte Insättnings- och Lån-summor, då och de, som i denna Cassa wilja deltaga, behaga sig däröfver anmäla.

Uppå Stadens Auktions-kamare kommer den 14 nästkommande April at försäljas Hufare-Jagten Dufwan om 50 swära Västers storlet, bygd af furu på cravel med des Inventarie-persedlar, hwarom hågade köpare kunna inhemta närmare kundskap hos Herr Thomas Carlsson; imedleertid kan skeppet beses wid Glasbruket på gamla Slottet.

Den 12 Martii kommer på Auktions-kamaren at försäljas et litet parti gammalt Franskt win och brännwin samt ingefera, krapp med mera.

Nästa Torsdag, eller den 12 Martii, försäljes på Auktions-kamaren diverse wakra silfwer = medallier och annat silfwer.

Hos Handelsmannen Herr Lorens Jenßen finnes til billigt pris finsk tjera, större och mindre bomuls-wadd, gula, hwita, swarta klipp- och saffian = kin, ren = hudar, bireauer af äkta träd = sorter och en spegel med förgylt ram, tast = böcker, alla sorter wärg = gång, puder = pungar, samre och bättre stålningar tillika
med

med färdige parapluer, samt samre och bättre fönster-
glas i kistor.

Den som åstundar at hyra en wacker lägenhet utom
Drottningegården, som för detta waret nyttjat til wårds-
hus, får närmare underrättelse på Tryckeriet.

I lika måtto lemnas där anwisiuing på tjenst hos
en händlande, om någon beskedelig och med goda be-
wis försedd yngling den åstundar, som kan wal räkna
och skrifuwa.

Om någon har at aflåta en watten-kärva, med
eller utan fat, asken och twänne behålna kärre eller
wagnhjul; så wet jag köpare därtill.

Förleden Måndag, borttapades et grönt silkes
urband hwaruti hängde en urnyckel af messing, en
korg af stål, samt en ring af gull med röd agat-
sten, wal utstucken, med bokstafwerne V. H. Den som detta
uptaget, och til rätta skaffar, har at få hederlig we-
deraalning.

I går förlorades en yllen wante, öfwerdragen med
sfin: den som den samuia sunnet, får underrättelse på
Tryckeriet om des rätte egare.

Förteking på de Fattiga, som sedan förleden Lör-
dags bekommet af sammanskottet, skal nästa wecka
blifuwa Allmänheten meddelad.